

Kjære venner av general Olaf Rye

Mitt navn er, som oberstløytnant Niels Ole Dyrn allerede har nevnt, Terje Dørumsgaard. De siste femti årene har jeg bodd i vakre Bø i Telemark, kommunen hvor general Olaf Rye ble født. Det var forresten min kone Astrid som i sin tid fortalte meg at Olaf Rye var fra Bø, jeg kjente jo godt til Olaf Ryes plass i Oslo, fra min oppvekst der. La meg aller først overbringe en hilsen fra borgermesteren i Bø, eller ordføreren som vi sier i Norge:

"Du må hilse så meget fra Bø kommune. Bø er stolt over å ha fostret en så fremtredende general, som alltid var tro mot sine idealer. Bø ønsker å stå sammen med Fredericia i å holde minnet om Olaf Rye og det han stod for levende. Bø har nok en lang vei å gå for å hedre ham like godt som Fredericia, men heldigvis har vi beboere som gjør deres beste for å øke bevisstheten om ham. Held og lykke med arrangementet.

Olav Kasland, ordfører i Bø.

Også i Bø har man feiret general Olaf Rye; 16. november 2001, på generalenes fødselsdag arrangerte vi en festival over to dager, med gjester både fra Danmark og Norge, blant annet var de danske landsoldater der. Også Det norske søndenfjeldske musketerkorps var med, alle i tidsriktige uniformer. Med var også sjefen for Telemark regiment, hvor Olaf Rye og de to kameratene Schleppegrell og Helgesen i sin tid tjenestegjorde. Oberstløytnant Ole Dyrn møtte for Ryes kaserne i Fredericia. Tilstede var også greve Christian af Rosenborg og grevinne Anne Dorthe fra Danmark. Også Mogens Rye, generalens tipoldebarn var med. Og selvfølgelig representanter fra Bø kommune med borgermesteren i spissen.

Vi besøkte Olaf Ryes fødested, som er fredet, og vi holdt en kort minnestund for generalens foreldre på deres gravsted ved Bø gamle kirke. En kirke som Olaf Ryes far Mathias Andreas i sin tid eide. De danske soldatene og deres hustruer holdt oppvisning, det samme gjorde de norske soldatene. Alle i tidsriktige uniformer. Alt

i alt et vellykket arrangement.

Vi arbeider i dag for å få en Olaf Ryes plass eller vei i Bø, og har et håp om at det kan lykkes i løpet av ikke for lang tid.

Olaf Rye, eller Ole som han ble døpt, vokste opp i en familie hvor alle de 4 sønnene ble offiserer, og alle fire har satt dype spor etter seg i Telemark og Norge, den eldre broren Johan Hendrik tjenestegjorde først en tid i København, senere tjente han under 5 konger i løpet av tredve år. Han var også stortingspresident, eller folketingspresident som dere sier. En yngre bror var Bø kommunes andre borgermester. Men det er nok allikevel Olaf Rye som har vært best kjent utenfor Norge.

Allerede som 10-åring forsøkte de å få ham inn på Det Norske Militære Institutt i Christiania, dagens Oslo, men de lykkedes ikke. Så, to år etter, som 12-åring kommer han inn sammen med den 11 år gamle, og senere danske general Frederik Adolph Schleppegrell. De to fullfører skolen sammen, de tjenestegjør sammen, og de deltar begge i krigen mot Sverige i 1808. Samme året, i en militær konkurranse, hopper Olaf Rye 15 alen på ski. Dette hoppet er i dag godkjent som den aller første registrerte verdensrekorden i hopp, av Det internasjonale skiforbundet. I 1813 treffer de så den senere danske oberst Hans Helgesen, og alle tre deltar i krigen mot Sverige i 1814. Disse tre, senere kalt for "de tre norske graner", blir venner for livet. Deres opplevelser er helt unike i europeisk krigshistorie, og de går Alexander Dumas tre musketerer en høy gang.

Hele livet hadde de en protegè i Norges konge i 1814, Christian Frederik, den senere danske Kong Christian den åttende, som de hadde stått last og brast med i den vanskelige tiden i Norge i 1814.

Tre norske kamerater, og helt spesielle personligheter, født med ett års mellomrom endte opp som tre av Danmarks store helter, og det er vi stolte av i Norge.

Olaf Rye, med danske aner, Frederik Adolph Schleppegrell, med tyske aner, og Hans Helgesen, med svenske foreldre.

Olaf Ryes medmenneskelighet og hans omsorg for sine soldater og offiserer er vel kjent for mange, også hans mot i kamp, hvor noe av det viktigste for ham var å skåne. Han sier det slik til sin bror Johan Henrik:

Jeg kan forsikre deg, jeg er ikke gått med for at ødelegge, men for av all kraft at redde og skåne. Selv mine angrep er innrettet derefter; vel er min hensikt at overvinne, men ikke at ødelegge.

Vi er alle her i dag for å minnes den tapre general Olaf Rye, slik jeg har forstått at man her har gjort det i uminnelige tider. Det er en stor glede for meg igjen å få delta i denne minnesamlingen.

Takk til dere alle!
